

Täysistunto

Tiistai 2.12.2025 klo 14.00—21.23

7. Hallituksen esitys eduskunnalle koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 147/2025 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 8/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 8/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

15.50 **Arto Satonen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen lyhyesti valiokunnan asiasta tekemän mietinnön.

Kysehän on siis siitä, että hallitus on esittänyt koulutuskorvausta lakkautettavaksi. Tämähän on käytännössä yksityiseltä sektorilta poistunut, mutta julkisella sektorilla vuonna 2024 tätä on käytännössä maksettu noin 12 miljoonaa euroa, josta kunnille on kohdistunut 4,4 miljoonaa, hyvinvointialueille 4,1 miljoonaa, yliopistoille, seurakunnille, yhdistyksille ja säätiöille noin 3 miljoonaa euroa, ja näitä koulutuspäiviä on yhteensä ollut 510 000.

Tässä on käynyt kuitenkin ilmi se, että tämä vuonna 2014 tullut uudistus ei vaikuta kasvattaneen työntekijöiden osallistumista täydennyskoulutukseen sillä tavalla, että tämä erotuisi aikasarjatarcastelussa. Eli näyttää siltä, että koulutuskorvausta on käytetty pitkälti sellaiseen koulutukseen, joka olisi muutenkin toteutettu, joten tämä on julkisen sektorin säästötoimenä — kun tässä edellisessäkin kohdassa juuri keskusteltiin tästä valtiontalouden tilasta — perusteltu toimi.

Tässä tulee myös muistaa se, että koulutuskorvauksen lakkauttaminen ei muuta esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain mukaista hyvinvointialueiden velvollisuutta seurata ja huolehtia sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta, eli siis nämä lakisääteiset täydennyskoulutukset tulee toteuttaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi luen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan johtopäätökset: ”Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa hallituksen esitykseen viitaten, ettei koulutuskorvauksen poistuminen todennäköisesti tarkoita työntekijöiden kouluttamisen merkittävää vähenemistä. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla työntekijöillä on lakisääteisiä koulutusvelvollisuuksia, jotka on toteutettava joka tapauksessa. Lisäksi valiokunta toteaa, ettei koulutuskorvaus kata kaikkea työn ohessa tapahtuvaa oppimista, koska koulutuskorvaus on vain kymmenen prosenttia sen perusteena käytettävästä palkkakustannuksesta ja sitä voidaan hakea vain tietyt edellytykset täyttävään ohjattuun koulutukseen. Va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

liokunta haluaa kuitenkin painottaa työurien aikaisen oppimisen tärkeyttä, vaikka valtiontalouden tilanteen vuoksi yhteiskunnan tukea kouluttautumiseen joudutaankin vähentämään.”

Tähän on valiokunnassa jätetty vastalause, joka varmaan sitten erikseen esitellään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.53 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Meillä valiokunnassa oli käsittelyssä tämä koulutuskorvauksen lakkaaminen, ja voi todeta, että tämä on sitä samaa koulutusleikkauslinjaa, mitä tässä on tehty työuran aikaisen osaamisen päivittämisen vaikeuttamiseksi. Tämä koulutuskorvaus, aikuiskoulutustuen lopetus ja sitten työnantajapuolella, yksityisellä puolella tämä koulutusvähennyksen poisto ovat kaikki sitä samaa sarjaa. Me tarvitaan yhä enenevässä määrin osaamista työelämässä, ja nyt nämä kaikki heijastuvat siihen.

Arvoisa puhemies! Täällä oli mielenkiintoinen asia, että niin työnantajapuoli kuin palkansaajapuoli vastustivat tätä hallituksen esitystä. He näkivät, että tämä on tärkeä väline julkisen puolen koulutuksen järjestämisessä ja työntekijöiden kouluttamisessa, ja he olivat samaa mieltä tämän koulutuskorvauksen osalta, että se on väärä toimenpide ja sitä ei olisi pitänyt tehdä ja se pysäyttää tämän tarvittavan lisä- ja täydennyskoulutuksen. Totta kai siellä tehdään tämä pakollinen koulutus, siihen se ei puutu, koska se siellä joka tapauksessa pitää tehdä. Tämä kokonaisuus on sillä tavalla kertautuva, että se menee siihen samaan ryhmään. Se on myöskin erityisen iso asia, koska tämä koskee erittäin paljon naisvaltaisia aloja ja tämä heikentää erityisesti opetus- ja sotealan työntekijöiden koulutusmahdollisuuksia. Tämä on tukenut nimenomaan heidän mahdollisuuksiaan kouluttautua.

Sitten kun katsotaan tätä järjestöpuolen koulutusta, joka tässä on osana, niin tämä menee noin kolmeen osaan: vähän yli neljä miljoonaa hyvinvointialueille, kunnille vähän yli neljä miljoonaa, ja kolme miljoonaa menee sitten seurakunnille, yhdistyksille ja säätiöille. Se on sellainen tilanne, että siellä taloudellinen tilanne on vaikea. Jokainen kymmenen prosenttia on ollut tosi tärkeä asia. Sitten kun katsotaan tämän asian mittaluokkaa, niin edustaja Satonen hyvin tuossa kuvasi sitä, että tässä on noin 500 000 koulutuspäivää. Se haarukka on aika iso. Se on ollut korona-ajan 350 000:n ja nyt viimeisimpien lukujen 580 000:n välillä. Siihen haarukkaan sitä on mennyt tässä viimeisinä vuosina. Jos tämä muutetaan koulutuspäiviksi, kun tässä kolmen päivän perusteellakin tätä hoidetaan, niin se olisi tarkoittanut noin 150 000—170 000 työntekijän koulutusta. Eli vuositasolla puhutaan merkittävästä koulutusmäärästä, mitä tämän asian osalta on tehty. Siinä mielessä tämä on ollut merkittävä tuki tähän, että koulutusta tapahtuu. Erityisen huolissani olen tästä lisä- ja täydennyskoulutuksesta, joka tässä nyt menee, ja erityisesti terveysteknologian lisääntyminen ja kaikki muut tuovat siihen erityisvaatimuksia vielä.

No sitten, jos katsotaan tätä kokonaisuutta, tätä 12:ta miljoonaa, niin nyt kun se 12 miljoonaa on hyvinvointialueille ja kunnille tarjottua koulutusta, niin tämä tulee näkymään erityisesti hyvinvointialueitten taloudessa. Kun jostain pitää rahoittaa sitten se vähän reilu neljä miljoonaa siellä, niin tämä säästö, jota tässä esitellään, ei ole 12:ta miljoonaa, vaan se on ihan jotain muuta, paljon pienempi luku.

Me tulemme esittämään toisessa käsittelyssä, että tämä lakiesitys hylätään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

15.57 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä koulutuskorvauksen lakkauttamiseksi todetaan, että lausuntokierroksella ollut lakiluonnosta koulutuskorvauksen lakkauttamisesta vastustettiin laajasti hyvinvointialueiden, kuntien, yliopistojen sekä palkansaaja- ja muiden järjestöjen toimesta. Tästäkin huolimatta Orpon hallitus toi esityksen eduskuntaan. Koulutuskorvaus lakkautettaisiin vuoden 2026 alusta lähtien.

Arvoisa herra puhemies! Kun tarkastellaan hallituksen koulutuspolitiikkaa, voimme havaita, että aikuiskoulutustuen poisto, koulutusvähennyksen poisto yksityisiltä työnantajilta ja koulutuskorvauksen poisto julkisen sektorin työnantajilta eivät poista tarvetta kehittää henkilöstön osaamista. Tähän kun lisätään ammatillisen koulutuksen massiivinen leikkaus, on hämmentävää, miten vähän hallitus arvostaa työntekijöiden ja työelämään tulevien koulutusta, valitettavasti.

Arvoisa herra puhemies! SDP ei edelleenkään hyväksy hallituksen linjaa leikata koulutuksesta. Tämän lakiesityksen toisessa käsittelyssä tulemmekin tekemään lakiesityksen hylkäsesityksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

15.58 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen valitsema säästölinja työntekijöiden koulutuksesta tulee näkymään osaamisvajeen nopeana kasvuna työpaikoilla. Aikuiskoulutustuen poisto, koulutusvähennyksen poisto yksityisiltä työnantajilta ja koulutuskorvauksen poisto julkisen sektorin työnantajilta eivät poista tarvetta kehittää henkilöstön osaamista.

Kaikkien poistotoimien vaikutukset osuvat erityisesti naisvaltaisille aloille heikentäen niillä tarvittavan yhdenvertaisen koulutuksen määrää. Koulutuskorvaus on ollut työnantajalähtöinen ja kustannustehokas tapa varmistaa henkilöstön osaamista ja työkykyä. Koulutuskorvausta on käytetty tärkeänä osana julkisen sektorin työntekijöiden lisä- ja täydennyskoulutusta. Asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin yksimielisesti, että koulutuskorvauksen poisto tulee heikentämään työntekijöiden järjestämää koulutusta.

Työnantajat järjestäisivät koulutuskorvauksen poiston jälkeen edelleen niin sanottua pakollista koulutusta, kuten täällä on tuotu esille. On kuitenkin selvää, että 12 miljoonan euron koulutuskorvauksen poistolla tulee olemaan heikentävät vaikutukset työntekijöiden järjestämiin lisä- ja täydennyskoulutuksiin, joita tarvitaan esimerkiksi sote-alalla terveysteknologian lisääntyvän käytön myötä. Koulutuskorvauksen poistaminen myös heikentää yleisesti täydennyskoulutuksen järjestämistä. Myös esityksen vaikutusten arvioinnit on tehty aliarvioiden hallituksen esityksen vaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Koulutuskorvauksen poistaminen heikentää kuntien ja hyvinvointialueiden taloudellisia edellytyksiä toteuttaa lisä- ja täydennyskoulutusvelvoitteet tilanteessa, jossa talouden tasapainottamisvaatimukset kiristyvät merkittävästi. Järjestösektorille jo aiemmin tehdyt säästötoimet ovat heikentäneet järjestöjen toimintaedellytyksiä. Nyt koulutuskorvauksen lakkauttaminen heikentää edelleen järjestötyöntekijöiden mahdollisuuksia ylläpitää henkilöstönsä osaamista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

16.00 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys koulutuskorvauksen lakkauttamisesta on jatkoa hallituksen samalle politiikalle, mitä tässä salissa on paljon nähty, eli sille politiikalle, joka vaikeuttaa työelämässä olevien opiskelua. On aika vaikea ymmärtää hallituksen suhtautumista oman osaamisen kehittämiseen ja uudelleen-kouluttautumiseen. Jatkuvasti muuttuvassa työelämässä ja taloudessa oman osaamisen kehittäminen on monelle keskeinen keino pysyä työelämässä mukana ja päästä pois sieltä työttömyydestä. Hallitus on koko kautensa aikana heikentänyt mahdollisuuksia tähän muun muassa aikuiskoulutustuen lakkauttamisella, vapaan sivistystyön leikkauksilla, avointen korkeakoulujen maksujen nostamisella ja ammatillisesta koulutuksesta leikkaamalla, ja tämä on siis jatkumoa tähän suoraan.

Lausuntokierroksella ja valiokuntakäsittelyssä koulutuskorvauksen lakkauttamista vastustettiin aika lailla laajasti. Sitä vastustavat muun muassa monet hyvinvointialueet, kunnat ja yliopistot. Myös palkansaaja- ja työnantajajärjestöt olivat valiokunnalle antamissaan lausunnoissa samaa mieltä siitä, että koulutuskorvaus on ollut keskeinen väline osaamisen kehittämisessä. Koulutuskorvauksen poisto on väärä toimenpide erityisesti nyt, kun osaamisvaatimukset kasvavat ja työelämä muuttuu kiihtyvällä vauhdilla.

Vuonna 2024 koulutuskorvauksen avulla järjestettiin yli 500 000 koulutuspäivää, ja sillä koulututui arviolta 150 000—170 000 työntekijää. Tämä on ollut merkittävä investointi näiden ihmisten työkykyyn, tuottavuuteen ja julkisten palveluiden laatuun. Korvauksen avulla on pystytty pidentämään työuria, vahvistamaan työmarkkinoiden tasa-arvoa ja parantamaan veto- ja pitovoimaa kriittisillä aloilla, kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa, joten olen sitä mieltä, että tätä ei pitäisi lakkauttaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.03 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Aluksi kiitän valiokuntaa erinomaisesta työstä tämän asian valmistelussa. Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla koulutuskorvaus esitetään lakkauttavaksi osana valtionhallinnon säästötoimia. Koulutuskorvaus on ollut rahallinen tuki, jota julkisen ja kolmannen sektorin työnantajat ovat voineet hakea jälkikäteen kattamaan työntekijöiden kouluttamisesta aiheutuvia kustannuksia. Sen käyttö kuitenkin on jäänyt vähäiseksi ja hallinnollisesti raskaaksi, mikä ei ole yhteiskuntamme tulevaisuuden kannalta positiivista. Yksittäisen tukimuodon tekoahjelmittamisen sijaan nyt ehdotetulla muutoksella julkisia menoja vähennetään noin 200 miljoonalla eurolla vuosittain. Samalla on tärkeää todeta, että koulutuskorvauksen poistaminen ei tarkoita koulutuksen tai osaamisen kehittämisen väheksymistä.

Arvoisa puhemies! Jatkuva oppiminen on edelleen yksi suomalaisen yhteiskunnan vahvuuksista ja tulevaisuuden kilpailukyvyyn perusta. Hallitus on ohjelmansa mukaisesti tuonut myös uusia keinoja osaamisen kehittämisen tukemiseen ilman kallista tukijärjestelmää. Esimerkiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus pilotoi joustavia koulutus- ja urapolkuja sosiaali- ja terveysalalla sekä kasvatusalalla, jossa työvoimapula on suurin. Samoin varhaiskasvatuksen henkilöstön kehittämisohjelmassa panostetaan työn ohessa tapahtuviin opintoihin. Digitalisaation myötä on panostettu myös siihen, että koulutustarjonta on entistä helpommin saatavilla erilaajuisina kokonaisuuksina. Näillä toimilla varmistetaan, että työntekijöiden osaamisen päivittäminen ei pysähdy, vaikka koulutuskorvaus päättyy.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kyse ei siis ole koulutuksen arvon heikentämisestä vaan sen vaikutavuuden vahvistamisesta. Hallitus haluaa suunnata yhteiskunnan rajalliset koulutusresurssit tehokkaammin heille, jotka nostavat koulutustasoaan, sekä niihin koulutuksiin, jotka tukevat työllistymistä. Yksilön kannalta koulutuksen merkittävin tehtävä on sivistyksen ja osaamisen kartuttaminen, mutta yhteiskunnallisesti yhtä tärkeää on myös, että koulutusjärjestelmä tukee yhteiskuntamme kehittymistä ajassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista poissa. — Edustaja Oinas-Panuma.

16.06 Olga Oinas-Panuma kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyllä hieman tuo edellinen puheenvuoro siinä mielessä hämmensi, että sanotaan, että ei tarkoita osaamisen ja kouluttautumisen väheksymistä, mutta mitä muuta se on kuin osaamisen ja uudelleen kouluttautumisen väheksymistä, kun jatkuvalla syötöllä hallituksen taholta leikataan mahdollisuutta uudelleen kouluttautua, täydennyskouluttautua.

Tämä käsittelyssä oleva lakiesitys on taas oikein mainio esimerkki siitä, minkälaisia arvovalintoja Orpon hallitus tekee. Tämä on säästölaki koulutuksesta, tämä on säästölaki hyvinvointialueille ja kunnille. Ensimmäinen lähti aikuiskoulutustuki, tuli ammattikoululeikkaukset, sitten lähti koulutusvähennys, ja nyt lähtee tämä. Mitä muuta se on kuin väheksymistä? Mitä muuta se on kuin sen kouluttautumisen vähentämistä? Ei mitään muuta. Kyllä minua hämmästyttää, mikä tälle hallitukselle siinä uudelleen kouluttautumisessa on niin kerta-kaikkisen vastenmielistä, että sitä pitää koko aika sorkkia ja ronkkia ja vähentää.

Tämä on siis suora leikkaus kunnille ja hyvinvointialueille eli käytännössä esimerkiksi opettajien, sairaanhoitajien, lähihoitajien, palomiesten uudelleen-, täydennyskouluttautumiseen, ja on täysin huruilua väittää, että tämä laki ei muuttaisi tai vähentäisi tätä kouluttautumista. Se tulee vähentämään sitä, ja se meillä on myös asiantuntijalausunnoissa sanottu. Esimerkiksi teknologia lisääntyy jatkuvasti. Se vaatii jatkuvasti uutta täydennyskouluttautumista ja osaamisen lisäämistä, mutta sitä tämä hallitus ei halua helpottaa.

Oman huomionsa ansaitsevat tämän esityksen tasa-arvo vaikutukset. Tämähän tulee kohdistumaan nimenomaan samoille aloille, minne muun muassa aikuiskoulutustuen poisto tuli, eli meidän naisvaltaisille aloille, koska meillä on hyvin eriytyneet työmarkkinat. Se on surullista, koska se on jälleen kerran niille samoille ammattiryhmille leikkaus. Tätä esitystähän vastustivat muun muassa kunnat, hyvinvointialueet, monet järjestöt, ammattiyhdistysliike.

Voisin sanoa, että tällä säästöllä on surkeat vaikutukset tulevaisuuteen. Tästä ei ole mitään iloa. Kyllä minä toivoisin, hyvänä aikana, että Orpon hallitus jo vihdoinkin toisi tänne joitain positiivisia uutisia sinne työmarkkinoille, lisää ja enemmän, että olisi myös sitä vastaantulemista niille työntekijöille, ja esimerkiksi se osaamisen täydentäminen on semmoinen asia, mitä kyllä monessa työpaikassa tosiaan haluttaisiin enemmän tehdä. Joten mieluummin, kiitos, semmoisia positiivisia esityksiä välillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.08 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vähän edellistä puheenvuoroani. Toteaisin vain, että yleisessä tilanteessa, kun me puhutaan täällä kasvun aikaansaamisesta, meillä on siellä taustalla se, että meidän tuottavuuskehitys on aika heikkoa ja sen tuotta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

vuuskehityksen taustalla on osaamisen puute. Osaamista pitää saada vahvennettua, ja kaikki toimenpiteet, joilla vahvistetaan osaamista niin ennen työuraa kuin työuran sisällä, ovat kannatettavia. Ne tuottavat jatkossa sitten hyviä tuloksia myöskin tässä mielessä.

Toinen asia on se, että työpaikoilla tulee usein työvaihdoksia, tulee uutta tekniikkaa, tulee uusia menetelmiä ja muuta, ja se vaatii kouluttautumista ja koko ajan oman osaamisen päivittämistä ja niitten viemistä uudelle tasolle.

Ja kolmas asia, joka näissä yhteiskunnallisissa keskusteluissa jää aina vähän taka-alalle, on varmasti se, että sellainen henkilö, joka on pystynyt osaamistaan päivittämään työuran aikana, työllistyy paremmin, jos työttömyys kohtaa. Senkin vuoksi olisi erittäin tärkeää, että me huolehdimme koko ajan osaamisen päivittämisestä. Tämä on yksi väline. Tämä ei tietenkään ratkaise kaikkea. Tässä on lueteltu tämä aikuiskoulutustuki ja koulutusvähenys, sitten toisen asteen koulutuksessa vähennys ammatillisesta koulutuksesta ja niin pois-päin, mutta kuitenkin tätä ammattityövoiman kykyä tehdä uudella tavalla ja päivittää koko ajan leikataan. Olen samaa mieltä kuin tässä aikaisemmin Oinas-Panuma, joka toi tässä hyvin esiin sen tilanteen.

Sekin tässä on mielenkiintoista, että oppositiopuolueet ovat laittaneet tämän aikuiskoulutustuen myöskin vaihtoehtobudjetteihin ja että näitä asioita halutaan hoitaa toisella tavalla. Ja sitten se, että tämä näkyy myöskin, että koko oppositio on tässä vastalauseessa, kun tämä menee toiseen käsittelyyn. Me kaikki — keskusta ja sosiaalidemokraatit ja vihreät ja vasemmistoliitto — ollaan tätä mieltä, että nyt tehdään väärää politiikkaa.

Sitten tähän liittyy, arvoisa rouva puhemies, myös semmoinen asia, että on alalle tärkeää, kuinka siellä pystytään osaamista päivittämään. Se on semmoista veto- ja pitovoimaa, joka pitää myöskin tässä ympärillä huomioida.

Ja sitten hallitushan korostaa tätä kriisiaikojen kouluttamista aika paljon. Kysymys on kuitenkin siitä, että sitä ei voi erottaa normaaliaikojen koulutuksesta. Niitä tarvitaan molempia, ja tämäkin ulottuvuus tässä on jäänyt vähän taka-alalle.

Erittäin huono esitys liitettynä näihin aikaisempiin leikkauksiin. Me leikkaamme väärästä päästä, kun me leikkaamme osaamisesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.11 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Oinas-Panuman mainion puheenvuoron jälkeen on pakko kehua häntä tässä, että hän pystyy negatiiviseen lauseeseen yhdistämään mainio-sanana, mikä on varsin taitava tapa.

Arvoisa puhemies! Tosiaankin lausuntokierroksella ollutta lakiluonnosta koulutuskorvauksen lakkauttamisesta vastustettiin laajasti hyvinvointialueiden, kuntien, yliopistojen sekä palkansaaja- ja muiden järjestöjen toimesta. Valtiovarainministeriön valiokunnalle antamassa vastineessa kerrottiin, että vuoden 2024 maksetut koulutuskorvaukset kohdistuivat tosiaankin, niin kuin edustaja Lyly toi täällä esille, kunnille, reilu 4 miljoonaa, hyvinvointialueille, noin 4 miljoonaa, ja muille työnantajille, esimerkiksi yliopistoille, seurakunnille, yhdistyksille ja säätiöille, noin 3 miljoonaa euroa. Lisäksi vastineessa toistettiin jo aiemmin valtiovarainministeriön esille tuoma näkemys, että lakkautuksesta aiheutuva säästövaikutus jää kokonaisuutena kuntien ja hyvinvointialueiden osalta tavoiteltua pienemmäksi.

Lausuntokierrokselta alkanut koulutuskorvauksen lakkauttamisen vastustus jatkui myös valiokunnan asiantuntijakuulemisissa. Sekä työnantaja että työntekijä — siis sekä työnan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

tajat että työntekijäpuoli — vastustivat hallituksen esitystä. Asiantuntijalausunnoissa ja kuulemisissa tuotiin selkeästi esiin, että koulutuskorvaus on erittäin tärkeä väline julkisen sektorin työntekijöiden kouluttamisessa ja osaamisen kehittämisessä, kun osaamisvaatimukset alati kasvavat. Sekä työnantajat että työntekijät olivat yhtä mieltä siitä, että ehdotettu koulutuskorvauksen poisto on väärä toimenpide, varsinkin nyt, kun osaamista tarvitaan yhä enemmän. Poisto pysäyttää edelleen tarvittavan lisä- ja täydennyskoulutuksen.

Arvoisa puhemies! Suomessa puhutaan paljon tasa-arvosta ja varmasti aivan syystä. Tämän koulutuskorvauksen poistaminen kohdentuu juuri niille samoille naisvaltaisille aloille, jotka hyödynsivät myös lakkautettua aikuiskoulutustukea. Myös tämä on tuotu täällä jo tänään esille. Tämän korvauksen poisto tulee heikentämään erityisesti opetusalan ja sote-alan työntekijöiden kouluttautumismahdollisuuksia. Varsinkin työnantajat toivat asiantuntijalausunnoissaan esiin, että koulutuskorvausjärjestelmä on ollut toimiva, koska se on tukenut julkisten palvelujen laadun, turvallisuuden ja saatavuuden edellyttämää osaamista. Lisäksi sillä on pystytty edistämään työurien pidentymistä, työllisyyttä ja työn tuottavuutta, ja se on vahvistanut työmarkkinoiden tasa-arvoa sekä parantanut julkisen sektorin veto- ja pitovoimaa kriittisissä työtehtävissä, kuten myös täällä on tuotu esille aiemmin.

Varsinkin sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoiman vahvistamiselle työuran aikaisen jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien turvaaminen on keskeinen edellytys. Eli tämä esitys koulutuskorvauksen lakkauttamisesta on kaikkien näiden mainittujen tavoitteiden vastainen, ja sillä on pidemmällä aikavälillä negatiivisia vaikutuksia julkiseen talouteen ja palvelujärjestelmän toimivuuteen.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijalausunnoissa kiinnitettiin huomiota valtiovallan ristiriitaiseen suhtautumiseen sote-henkilöstön kouluttautumisesta ja osaamisesta huolehtimiseen siitä riippuen, onko kyse normaaliolojen rahoitus- ja talouskysymyksistä vai poikkeusolojen valmistautumisesta. Nämä eivät kuitenkaan ole erillisiä kysymyksiä, sillä Suomessa julkiset sosiaali- ja terveystaloudet ja niiden henkilöstön osaamistason takaaminen riittävällä koulutuksella ovat normaaliolojen sote-palveluista huolehtimisen lisäksi myös varautumista poikkeusolojen terveydenhuollon järjestämiseen. Ne eivät ole toisistaan irrallisia asioita. Koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaa päinvastaiseen suuntaan kuin muut lakiesitykset, joissa on haluttu eri tavoin mahdollistaa hyvinvointialueiden varautumista poikkeusoloihin muun muassa henkilöstöä kouluttamalla. Olisi toivottavaa, että hallituksella olisi jonkinlaista johdonmukaisuutta ja yhteensovittamista sen tehdessä hajanaisia esityksiä milloin mistäkin yksittäisestä asiasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

16.15 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama näkökulma ja vähän ääneen ihmettelyä tästä asiasta, kun hallitus toteaa, ettei esityksellä ole vaikutuksia työnantajien järjestämään koulutukseen. Pahoin pelkään, että todellisuus on kyllä toisenlainen. Kun koulutuskorvaus poistetaan, niin on odotettavissa, että suurin osa työnantajista järjestää vain aivan pakollista koulutusta. Lisä- ja täydennyskoulutus, jota tarvitaan esimerkiksi sote-alalla terveysteknologian lisääntyvän käytön vuoksi, tulee jäämään monilla työpajoilla varmasti toteutumatta. Tämä kasvattaa osaamisvajetta nopeasti, ja tämä osaamisvaje tulee myöhemmässä vaiheessa kalliimmaksi.

Haluaisin kiinnittää huomiota myös tämän esityksen tasa-arvovaikutuksiin. Koulutuskorvauksen poisto osuu hyvin vahvasti samoille naisvaltaisille aloille, joilta on jo viety ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

kuiskoulutustuki ja -koulutusvähennys. Tämä heikentää opetus- ja sote-alan työntekijöiden mahdollisuuksia kehittää osaamistaan, ja uhkaa siltä osin myös palvelujen laatua.

Arvoisa puhemies! Koulutuskorvaus on ollut kustannustehokas tapa varmistaa henkilöstön osaaminen ja työkyky. Sen poistaminen on ristiriidassa myös hallituksen omien tavoitteiden kanssa, jotka liittyvät työllisyyden vahvistamiseen, työurien pidentämiseen ja julkisen sektorin pitovoiman turvaamiseen. Pidemmällä aikavälillä tämä päätös ei säästä vaan tulee kyllä kalliimmaksi heikentyneenä palvelujärjestelmän toimivuutena ja kasvavana osaamisvajana.

Työelämä muuttuu koko ajan kiihtyvällä vauhdilla, ja nytkin on ihmisillä vaikea pysyä työelämässä mukana kasvavien osaamisvaatimusten vuoksi. Hyvin harva enää eläköityy samalta alalta, millä koulun jälkeen tai valmistuessaan aloittaa työuransa, ja harva enää pystyy eläköitymään samalla osaamistasolla tai samoilla osaamisvaatimuksilla, millä on työuralle tullut, joten tämä on sillä tavalla aika käsittämättömän hölmö esitys, kun kaikki meistä sen tietävät, että samalla osaamisella sinä et enää pysty koko työuralle antamaan työpanosta työmarkkinoiden käyttöön.

Jos vielä miettii sitä inhimillistä pääomaa, mikä on itse asiassa tosi suuri siinä vaiheessa, kun ruvetaan miettimään, kuinka paljon motivoitunut ihminen tuottaa lisäarvoa työnantajalleen, niin tällä on sellaisiakin välillisiä vaikutuksia. Sellainen motivoitunut työntekijä on kaikin puolin parempi luomaan myös innovaatioita. Tästä itse asiassa löytyy tutkimuksia, joita tähän hätään en pysty löytämään, mutta muistaisin, että Lapin yliopiston apulaisprofessori Marko Kesti on näitä taloudellisia, inhimillisen työkyvyn ja työhyvinvoinnin laskelmia tehnyt.

Turvallisuuskoulutuksiin ja kokonaisturvallisuuteenkin tässä vielä päästäisiin, mutta nyt valitettavasti loppuu aika. Otan sen nyt vielä esille, että myös kokonaisturvallisuuteen tällä esityksellä on vaikutuksia nimenomaan sen osaamisvajeen kautta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

16.19 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa rouva puhemies! Silloin joku aika sitten, kun tänne taloon töihin tultiin ja Orpon hallitus aloitti, niin puhuttiin jatkuvalla syötöllä tämmöisestä pohjoismaisesta työelämästä ja siitä, että nyt mennään tämmöiseen pohjoismaiseen työelämämalliin.

No, mistä se sitten koostuu? Ensimmäinen juttu oli se jousto, ja sitähan tämä hallitus on tehnyt, ja keskustakin on monia niitä esityksiä tukenut, eli se, että olisi helpompaa rekrytoida ihminen, ja se, että yritykset sitten myös tarvittaessa pääsisivät eroon huonosta työntekijästä tai semmoisesta, joka ei sinne ole sopiva. On tullut paikallista sopimista ja muuta, ja tämähän on nimenomaan sitä joustoa. No, mitä ne muut sitten ovat? Se, että riittävä toimeentulo on turvattu silloin, kun ihminen tippuu pois työelämästä. No, sitä tämä hallitus ei ole tosiaankaan edistänyt vaan ennemmin leikannut sitä toimeentuloa. Sitten kolmas ja myöskin tärkeimpiä on tämä uudelleen kouluttautuminen kaikessa siinä mallissa, eli se, että ihminen pystyy mahdollisimman joustavasti kouluttautumaan uudelleen ja päivittämään omaa osaamistansa sinne omalle alalle tai mahdollisesti jollekin uudelle alalle.

Nyt kyllä, jos täällä joku hallituksesta on minua viisaampi, kiinnostaisi, jos joku pystyisi kertomaan, millä tavalla esimerkiksi tämä lakiesitys nyt auttaa tämmöiseen malliin menemisessä, kun tässä nyt nimenomaan taas leikellään sitä uudelleen- ja täydennyskoulut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

tautumista tai nimenomaan sitä osaamista, mitä päivitetään siellä työelämässä, jotta siellä jaksaa olla motivoitunut myös tulevaisuudessa.

Me kaikki myös tiedetään — tai ainakin toivon, että tiedetään — että kunnilla ja hyvinvointialueilla on taloudellisesti keskimäärin erityisen vaikea tilanne. Kun tämä leikkaus nyt osuu nimenomaan sinne kunnille ja hyvinvointialueille, niin kyllä silloin kannattaa myös tiedostaa, että sillä tulee olemaan vaikutuksia. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen näistä erinäisistä koulutuksista 20 prosenttia on katettu tämän avulla, ja nyt se 20 prosenttia lähtee pois. Se, että sanotaan, että tällä ei olisi vaikutuksia, ei minun mielestäni kertakaikkisesti pysty olemaan totta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

16.21 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on osa hallituksen laajempaa kokonaisuutta, jolla vahvistetaan julkista taloutta ja kohdennetaan rajalliset resurssit vaikuttaviin toimiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö tukee hallituksen linjaa. Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen mukaan koulutuskorvauksen käyttö on keskittynyt kapealle joukolle suuria työnantajia ja sen vaikutuksia työllisyyteen tai työurien pidentämiseen ei ole voitu osoittaa merkittäviksi. Säästövaikutus sen sijaan on selkeä, noin 12 miljoonaa euroa vuosittain. Nämäkin varat tarvitaan nyt valtiontalouden tasapainottamiseen ja työelämän uudistuksiin, jotka tuottavat enemmän vaikuttavuutta.

Arvoisa puhemies! On esitetty, että koulutuskorvauksien poistaminen heikentää henkilöstön osaamisen kehittämistä erityisesti sote- ja opetusallalla. On totta, että osaamisen kehittäminen on välttämätöntä, mutta hallitus ei ole jättänyt tätä asiaa huomiotta. Hallitus panostaa jatkuvan oppimisen rakenteisiin ja työelämän kehittämiseen muilla keinoin, kuten digitaalisilla oppimiskorvauksilla ja kohdennetuilla ohjelmilla, jotka palvelevat laajemmin ja tehokkaammin kuin nykyinen korvausjärjestelmä. Lisäksi työnantajilla säilyy lakisääteinen velvoite huolehtia henkilöstön osaamisesta, tämä ei muutu.

On myös väitetty, että säästö jää näennäiseksi, koska hyvinvointialueita ja kuntia tuetaan joka tapauksessa. Hallitus katsoo, että nykyinen järjestelmä ei ole kustannustehokas tapa toteuttaa lakisääteisiä velvoitteita. Säästötoimet ovat välttämättömiä, ja ne kohdistetaan hallinnon rakenteisiin, ei palvelujen laatuun.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on osa hallituksen vastuullista talouspolitiikkaa. Meidän on tehtävä valintoja, jotka turvaavat hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan. Koulutuskorvauksen lakkauttaminen on perusteltu toimi, joka vähentää hallinnollista byrokrati-aa ja ohjaa resursseja sinne, missä niillä on suurin vaikutus. Työelämän muutos edellyttää joustavia ja tehokkaita ratkaisuja, ei vanhentuneita tukimuotoja, joiden vaikuttavuus on kyseenalainen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.23 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuosta edustaja Viitalan puheenvuorosta tuli mieleen asiantuntijalausunto tähän asiaan liittyen, elikkä ammattiliitto Tehyn lausui seuraavaa: ”Tehy pyytää kiinnitettävän huomiota myös valtiovallan ristiiriitaiseen suhtautumiseen sotehenkilöstön koulutautumisesta ja osaamisesta huolehtimisessa siitä riippuen, onko kyse normaaliolojen rahoitus- ja talouskysymyksistä vai poik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

keusoloihin valmistautumisesta. Tehy ei näe näitä erillisinä kysymyksinä, koska Suomessa julkiset sosiaali- ja terveystalvet ja sen henkilöstön osaamistason takaaminen riittäväällä koulutuksella ovat normaaliolojen sotepalveluista huolehtimisen lisäksi myös varautumista poikkeusolojen terveydenhuollon järjestämiseen. Koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaa päinvastaiseen suuntaan kuin muut lakiesitykset, joissa on haluttu eri tavoin mahdollistaa hyvinvointialueiden varautumista poikkeusoloihin muun muassa henkilöstöä kouluttamalla.” Onhan tämä todellakin ristiriitaista, nimenomaan, kun ajatellaan poikkeusoloihin varautumista. Monessa päätöksessä olemme niitä tietysti parantaneet ja halunneetkin niihin kiinnittää huomiota, ja tässä esityksessä ja tällä päätöksellä me tulemme niitä valitettavasti heikentämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.24 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on niin henkilökohtainen asia sillä tavalla, että minä olen ollut tätä aikoinaan sopimassa silloin raamisopimuksessa, kun tätä koulutusasiaa on käsitelty. Silloin tuli koulutusvähennys ja koulutuskorvaus ja näin pois-päin. Ajatus oli koko ajan siellä, että suunnitelmallista koulutusta työpaikoilla tuetaan ja ajetaan semmoista pitkäjänteisyyttä näillä toimilla. Siihen tässä on tähdätty, ja tämä on ollut semmoinen johtava periaate siellä.

Sitten kun katsotaan, miten tätä käytetään, niin nimenomaan on tehty sitä koulutustarve-kartoitusta siellä ja katsottu, mitä osaamista tarvitaan, ja sitten siihen pitkäjänteisesti tehdään tätä työtä ja valitaan niitä koulutuksia. Pakolliset koulutukset varmasti työpaikoilla hoituvat, ja on eräitä pakollisia koulutuksia näillä aloilla, mitkä tässäkin tulevat, jotka on pakko hoitaa.

No, sitten tämä on mielenkiintoinen tilanne, kun tässä salissa meillä on ollut todella paljon sellaisia lakiesityksiä, joissa työnantajapuoli ja palkansaajapuoli ovat olleet täysin eri mieltä sen lakiesityksen sisällöstä ja sen tarpeellisuudesta. Tässä lakiesityksessä työnantajapuoli ja palkansaajapuoli ovat käsi kädessä sanoneet, että tätä tarvitaan ja tämä on semmoinen tärkeä kokonaisuus, jota me tarvitaan tuolla työpaikoilla, ja kuka muu paremmin kuin työnantaja- ja palkansaajapuoli pystyy paremmin arvioimaan sen, minkälaista koulutusta siellä tarvitaan? Sen vuoksi tämä kokonaisuus tässä on. Ja kun katsotaan, niin tämä on aikoinaan sopien tullut, ja nyt tämä yksipuolisesti poistetaan.

Ja sitten kun täällä viitattiin yhteiskunnan rahoituspohjan rakentamiseen, niin eikö tarvita osaamista, vai luullaanko, että osaamattomuudella sitä yhteiskunnan rahoituspohjaa pystytään rakentamaan? Kyllä minä luulen, että se osaaminen on siellä keskiössä, että me pystytään kasvattamaan yhteiskunnan rahoituspohjaa eli sitä työn tuottavuutta ja sitä kautta parempaa tulosta ja myöskin verotettavaa kansallisvarallisuutta, bkt:tä ja niin pois-päin.

Eli tämä on edelleen mielestäni todella huono suunta, mihin ollaan menossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

16.27 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edellinen puhuja, edustaja Lyly, kertoi, että tämä on sillä tavalla henkilökohtainen asia, että hän on ollut näitä sopimassa aikanaan. Jos muistelen tuossa viime ja sitä edellisen viikon keskusteluita, niin muutaman kerran tuolta salin toiselta laidalta on kyseenalaistettu tämän puolen työmarkkina- ja työ-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

elämäosaamista, ja muistelen sitä kummastuneena ihmetelleeni, kun täällä on kuitenkin ihmisiä, jotka ovat näitä olleet aikanaan tähän yhteiskuntaan luomassa.

Mutta asia, mitä ajattelin tässä vielä ottaa esille, on myös itselleni sillä tavalla henkilökohtainen, että olen ollut pitämässä edellisessä työpaikassani aika paljon henkilöstökoulutuksia varsinkin työturvallisuuteen liittyen. Nämä olivat sellaisia koulutuksia, mitkä luotiin yhdessä työnantajan ja työntekijöiden kanssa. Me luotiin itse asiassa ihan oma koulutusverkosto. Me ei kehitetty pelkästään pakollisia työturvallisuuskorttikoulutuksia vaan ihan omaa yrityksen turvallisuutta ja saatiin aivan mahtavia tuloksia aikaan: työtapaturmataajuudet, TRIF-tapaturmataajuudet, tippuivat merkittävästi kymmenen vuoden aikana. Todella yksi iso tekijä oli siinä, että me lähdettiin yhdessä kouluttamaan omaa henkilöstöä, ja nimenomaan siinä olivat työnantajapuoli ja palkansaajapuoli mukana. Eli minä pelkään, että tämäntyyppiset koulutusrakenteet meillä työelämässä häipyvät tämän poiston myötä. Minä uskon tuollaiseen koulutustapaan hyvin vahvasti, koska minä olen itse nähnyt niitä tuloksia, mitä niillä on saavutettu, mutta myös uskon sillä tavalla, että eihän kukaan pysty tavallaan toisen työpaikkaan tulemaan kertomaan, minkätyyppistä koulutusta teille kuuluu antaa ja millä tavalla, vaan se on aina kaikkein parasta, jos itse siellä yhdessä tavallaan ymmärretään, mitkä ovat meidän tarpeet, mitä aihealueita meidän tarvitsee kouluttaa, ja miten missäkin työpaikkakulttuurissa se koulutus parhaiten tuottaa tuloksia.

Tällainen oli vielä ihan pakko tähän sanoa, että minä pelkään, että tämäntyyppinen koulutuskulttuuri työpaikoilla menetetään. Sitä ei ole saavutettu ihan helpolla, sitä ei ole saavutettu ihan sormia napauttamalla. Esimerkiksi metsäteollisuudessa, joka muuten on edelleen Suomessa äärimmäisen iso teollisuudenala, on viety näitä yrityskohtaisia sisäisiä koulutuksia todella pitkälle. Olen itse sitä ollut myös siellä luomassa, ja se on ollut oikeasti rakentavaa ja hyvää toimintaa. Tällainen oli nyt vielä pakko tuoda esille. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 147/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.